

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESEČNO PRILOGO „KMECKO DELO“

Izhaja vsako sredo
Cene: Letno din 32—, polletno
din 16—, četrtletno din 9—, ino-
zemstvo din 64—
Poštno-čkovni račun številka 10.603

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška 5.
Telefon 21-13

Cene inseratom: Cela stran
din 2000—, pol strani din 1000—,
četrt strani din 500—, 1/8 strani
din 250—, 1/16 strani din 125—
Mali oglasi vsaka beseda din 1—

Pogajanja med vlado in Hrvati

Pogajanja med vlado in Hrvati so se v minulem tednu nadaljevala. V Beogradu se je mudil tri dni dr. Mačkov odposlanec dr. Subašič. V četrtek, 4. maja, se je dr. Subašič vrnil v letalu v Zagreb, kjer je koj obiskal dr. Mačka, pri katerem se je sešlo vodstvo HSS. Po tej seji dr. Maček ni dal nobene izjave. Ker so se že bile razširile vesti, da so pogajanja med vlado in dr. Mačkom razbita, je podal predsednik

vlade in notranji minister Dragiša Cvetković 5. maja popoldne po časopisju objavljeno sledečo izjavo: »Med pogajaji, ki so bila med menoj in dr. Mačkom, predsednikom HSS, so bila zadnje dni od obeh strani izdelani predlogi, ki se še vedno proučujejo.« Navedeno izjavo predsednika vlade še vzdržujejo na strani vlade in dr. Mačka.

Mednarodni mir ni v nevarnosti

V minulem tednu je strašila po Evropi vojna nevarnost radi napetega razmerja med Nemčijo in Poljsko, ki se je pa že poleglo. Nemčijo razburja obkoljevalna politika Anglije, katera je sklenila pretekli teden sporazum s Turčijo. Po tej pogodbi se zavezujeta Velika Britanija in Turčija, da si bosta v medsebojno pomoč v korist varnosti obeh držav na Sredozemskem morju. Da bi Nemčija nekoliko zmanjšala vedno bolj nadkriljujočo oblast Anglije, sta se sestala v italijanskem mestu Milanu 6. in 7. maja nemški zunanji minister Ribbentrop in italijanski grof Ciano. Na tem sestanku je šlo za to, da se Nemčija in Italija pripravita za obrambo, da bo-

sta mogli takoj odgovoriti na poskuse obkoljevalne politike in jih razbiti. V to svrhu ni potrebno samo politično in gospodarsko sodelovanje obeh velesil, ampak tudi trdna in nezlomljiva vojaška zveza, katera je bila sklenjena v Milanu. Z milansko vojaško zvezo sta Italija in Nemčija zvezani v miru in vojni na življenje in smrt. V očigled kratko označeni evropski napetosti je razblinilo nevarnost za obstoječi mir odpotovanje angleškega kralja in kraljice za šest tednov v Ameriko. Potovanje angleške kraljevske dvojice od 6. maja za daljši čas je porok, da mednarodni mir zaenkrat ni v nevarnosti.

Banovinska skupščina mladine JRZ v Celju

Pod pokroviteljstvom g. predsednika senata dr. Antona Korošca bo dne 14. maja banovinska skupščina mladinske JRZ, združena z velikim zborovanjem. — Mladina JRZ, ki je pokazala veliko vnemo za politično delo, ki je pokazala svojo strumno organiziranost po vsej Sloveniji že pri nešteti političnih manifestacijah, zlasti pa pri decembrskih volitvah, se bo ta dan zgrnila v Celju, kjer hoče pred svojimi voditelji, zlasti pa svojemu narodnemu voditelju pokazati sadove svojega dela. Naj ne bo ta dan občine, ki po svoji mladinski JRZ organizaciji ne bi bila zastopana v Celju!

Člani MJRZ! 14. maj je naš dan, naš praznik, ki ga moramo polnoštevilno praznovati v Celju, zbrani okrog narodnega voditelja dr. Antona Korošca.

Spored prireditve:

1. Ob 6 budnica.
2. Ob 10.30 sprevid članov po mestu in defilacija mimo odličnih gostov, ki bodo sprevidu prisostvovali na balkonu mestne hiše.
3. Ob 11 otvoritev skupščine v dvorani Ljudske posojilnice.

Potres v Sloveniji

Dne 6. maja ob 5. uri 10 minut in 9 sekund so občutili močan potres, kojega središče je bilo v krajih od Laz do Zagorja ob Savi. Najhuje je bila prizadeta po potresnih sunkih Litija. V splošnem potresu ni prizanesel nobeni litijski hiši, ki šteje 200 hišnih števil, in je bilo v vsem poškodovanih z bližnjim Gradcem vred, ki ima 400 števil, 600 poslopj. Nekateri posestniki cenijo škodo od tisoč do deset ti-

soč dinarjev. Starejši Litijčani trdijo, da je bilo zadnje soboto huje kot leta 1895, ko je velikonočni potres uničil Ljubljano, a Litija tedaj ni posebno trpela. Kratke potresne sunke so čutili v Zagorju: ob Savi, iz Krškega in celjske kotline javljajo o 6—8 sekund trajajočem potresnem valovanju, v Mariboru so čutili potres radi raze ure le zgodnji vstajalci v višjih nadstropjih.

Poljska

Poljaki so tisti slovanski narod, ki se mu je kot sosedu najdalje proti zapadu prodirajočih slovanskih plemen, ki so bila ponemčena, posrečilo ohraniti svojo narodno samobitnost in svojo državo. To državo so si že ustanovili v 10., odnosno v 9. stoletju. Širila se je vedno bolj ter uveljavljala svoj vpliv zlasti v severno-vzhodnem predelu Evrope. Po zemljepisnem položaju svojega državnega ozemlja izpostavljena Poljska je imela kot sosede tri mogočne države: Rusijo, nekdanjo Avstro-Ogrsko in Prusijo. V odporu proti tem trem silam je tudi vsled svoje notranje slabosti podlegla. Trojna delitev poljskega državnega ozemlja med Rusijo, Prusijo in Avstrijo leta 1772, 1793 in 1795 je končno dovela do popolnega uničenja stare poljske države. Ob koncu svetovne vojne leta 1918 pa je nekdanja Poljska zopet vznikla. Poučena po nauku svoje zgodovine se je obnovljena Poljska trudila, da ustvari in vzdržuje dobre odnose do obeh velikih sosednih držav: do Rusije in Nemčije. Glavno načelo njene zunanje politike je bilo: neodvisna poljska država, nepodrejena nobeni drugi državi, zlasti ne kakšni sosedni državi. S posebnimi pogodbami je Poljska ustvarila dobre sosedne razmere z Rusijo in Nemčijo. S poslednjo je sloveči poljski maršal Pilsudsky leta 1934 sklenil državno pogodbo o medsebojnem nenapadanju.

Zadnji čas pa so se ti dobri sosedni odnosi z Nemčijo nekoliko skalili. Poljska se je namreč začela vedno bolj zavedati, da ni njen položaj tako siguren, kakor se je dozdevalo. Sprejela je ponudbo Anglije, ki je obljubila braniti njeno državno neodvisnost v primeru, ako bi bila ogrožena od kogar koli; isto obvezo je Poljska sprejela v odnosu do Anglije, ako bi njej in nedotakljivosti njenih državnih meja pretila kakšna nevarnost. To je dalo Nemčiji povod, da je kancler Adolf Hitler odpovedal 28. aprila nenapadalno pogodbo s Poljsko ter zahteval priključitev Gdanska k Nemčiji in povsem svobodno cesto za Nemčijo preko tako zvanega poljskega koridorja, ki veže Poljsko z morjem.

Na te zahteve je odgovoril poljski zunanji minister Beck v svojem govoru na seji poljskega parlamenta v petek, 5. maja. Poudaril je z ozirom na zvezo Poljske z Anglijo, da sta obe državi odločno miroljubni ter da nima ne Poljska ne Anglija kakšnih zavojevalnih namenov. Glede na Francijo je izjavil, da sta Varšava in Pariz istega mnenja. Z velikim zanimanjem je vzel svet na znanje izjave poljskega zunanjega ministra glede na razmerje Poljske do Nemčije. Kar se tiče od Nemčije enostransko odpovedane poljsko-

nemške pogodbe, je Beck rekel, da je Poljska vedno vestno izpolnjevala ta sporazum tudi v najbolj kritičnih časih. Ta sporazum pa je izgubil svoj pravi značaj v trenutku, ko so se pojavile težnje od strani nemškega rajha, da bi se sporazum tolmačil v takem smislu, ki bi omejeval svobodo poljske politike in stavljaj nove zahteve, ki se ne bi dale spraviti v sklad z neodvisnostjo, nedotakljivostjo in častjo Poljske in z njenimi življenjskimi interesi. Kar se tiče mesta Gdanska, ki ga Nemčija zahteva zase, si ni njegove svobode izmislila šele verzajska pogodba, marveč je to pojav, ki obstoji že več stoletij. Svobodno mesto Gdansk je sad pravega tolmačenja poljskih in nemških interesov. Nemški trgovci v Gdanku so zagotovili razvoj in blagostanje mesta, za kar se je zahvaliti tudi poljski prekomorski trgovini. Mesto leži ob izlivu v morje edine poljske velike reke (Visle). Poljska se je vedno držala ter se tudi še zdaj drži pravic in koristi svoje pomorske trgovine in pomor-

ske politike v Gdanku. Kar se tiče tako zvanega poljskega koridorja (hodnika) k morju, je Beck nastopil proti temu, da se ta kos zemlje imenuje koridor; ti kraji se imenujejo Pomorjanska vojvodina, so naseljeni od Slovanov, v teh krajih živi zelo majhen odstotek Nemcev. Kar se tiče vprašanja Gdanska in železniškega prometa preko Pomorjanske, gre za enostranske koncesije, ki jih nemška vlada zahteva od Poljske, ki nima nobenega razloga, da bi omejevala svojo suverenost (vrhovno oblast) na lastni zemlji. G. kancler Nemčije je predlagal v svojem govoru kot žrtev s svoje strani priznanje in končno sprejetje meje med Poljsko in Nemčijo, ki nam itak gre. Pogajanja med Poljsko in Nemčijo so možna, če je rajh navdahnjen miroljubnih teženj ter se bo posluževal miroljubnih metod. Poljska ne bo nikdar Slovaška. Za Poljake ne obstoja pojem miru za vsako ceno. V življenju narodov in držav je samo ena stvar, ki jo je treba ohraniti za vsako ceno — to je čast.

stopanje obeh velesil na Sredozemlju za primer izbruha kake nevarnosti.

Sovjetski komisar za zunanje zadeve odstopil. Največjo pozornost je vzbudil odstop sovjetskega komisarja za zunanje zadeve Litvinova. Litvinov je bil sovjetski zunanji minister od leta 1930, ko je nasledil pred leti umrlega Čičerina. Litvinov naslednik je postal predsednik sveta ljudskih komisarjev Molotov, ki bo vodil tudi zunanje zadeve.

Angleški kraljevski par na poti v Ameriko. Angleški kralj Jurij VI. in kraljica Elizabeta sta se odpeljala dne 6. maja na obisk v Kanado in Združene države. Z doma bosta skoraj pet tednov. Povsod po Ameriki pripravljajo kraljevskemu paru najbolj svečani sprejem. Visoka gosta se bosta prepeljala preko Oceana na ladji »Empres of Australia«, katero spremlja le nekaj manjših vojnih ladij.

Znatna pomnožitev angleške vojne mornarice. V minulem tednu so spustili na Angleškem v morje najhitrejšo 35.000-tonsko bojno ladjo »Princ of Wales«. Ob tej priliki je zvedel svet, da bo ojačeno angleško vojno brodogradništvo za 120 edinic s skupno tonažo 950.000 ton.

Angleški vojaški zakon uveljavljen za enkrat za tri leta. Zadnjič smo poročali, da sta obe angleški zbornici sprejeli zakon o obvezni vojaški službi. Novi zakon je že stopil v veljavo zaenkrat za tri leta, a se lahko podaljša od leta do leta. Po novem zakonu bo znašal šestmesečni kadroški rok za vse zdravniško sposobne mladeniče med 20. in 21. letom. Po odsluženih šestih mesecih bo angleški vojak za dobo treh in pol let pripadal pomožnim edinicam ali pa bo dodeljen rezervi. Delodajalci so dolžni sprejeti delavca po odsluženem vojaškem roku nazaj v službo pod istimi pogoji, kakor jih je imel vojak pred odhodom v vojsko. Vojni minister se pooblašča, da zadrži gotov odstotek vojakov, ki so končali šestmesečni rok, še naprej v pomožnih edinicah. Ministrstvo za mornarico ima pooblastilo, da osnuje posebne rezerve, katerim bodo dodeljeni vojaki, ki so končali šestmesečni tečaj.

Strahovito bombardiranje kitajskega mesta Čungking. Iz japonske-kitajske vojne so javili v minulem tednu strahoviti zračni napad japonskih litalcev na kitajsko mesto Čungking, katerega so bombe popolnoma razdejale. Japonci so bombardirali tudi nemški in angleški konzulat in so nastali siloviti požari v vseh mestnih okrajih. Od bomb je bilo ubitih in ranjenih 5000 ljudi. Japonci izjavljajo, da bodo bombardiranja po zgledu na Čungking nadaljevali na vse vojaško važnejše točke.

Iz raznih držav

V NAŠI DRŽAVI

Katoliška cerkev v naši državi postala lastnica verskega sklada. Pravosodni minister je podpisal uredbo o prenosu verskih zakladov katoliške cerkve v naši državi v lastništvo in upravo katoliške cerkve. Uredba je stopila koj po objavi v veljavo.

Nekatere izpremembe k uredbi o invalidskih podporah je izdal minister za socialno politiko in narodno zdravje. Dopolnila omogočajo naknadno prijavo za tiste invalide, ki iz kakršnih koli razlogov niso predložili svojih prijav do 31. marca letos. Ti invalidi se lahko prijavijo do 31. decembra letos. Dalje določajo nova dopolnila, da se v novo uredbo prevedejo tudi tisti invalidi, ki so dobili svoje podpore po invalidskem zakonu iz leta 1925, pa jih leta 1929 niso na novo prevedli. Takim invalidom se krivica popravlja in bodo dobili povrnjeno razliko za čas od 1. januarja 1929 do 31. marca 1939, če je razlika v njihovo korist. Če bi pa po novi uredbi dobili manjšo invalidnino, se višek, ki so ga dobili, ne bo izterjal za nazaj. Takih invalidov je okrog 5000 v državi. Vse te izpremembe pa ne smejo preseči proračunsko določenih zneskov, ki so namenjeni za podpore invalidom.

V DRUGIH DRŽAVAH

Romunski zunanji minister na obisku malodane vseh prestolnic v Evropi. Romunski zunanji minister Gafencu je porabil drugo polovico aprila in prve dni maja za obisk skoraj vseh prestolnih mest evropskih velesil. Mudil se je par dni v razgovorih z vodilnimi politikami v Berlinu, v Bruslju, Londonu, Parizu in končno v Rimu. V Rimu se je Gafencu po političnih razgovorih z Mussolinijem in zunanjim ministrom grofom Cianom poklonil papežu Piju XII. Po avdienci je obiskal kardinala državnega tajnika msgr. Magliona. Zastopnik Romunije je prejel visoko papeževo odlikovanje. Iz Rima se je vračal proti koncu minulega tedna Gafencu preko Beograda v Bukarešto. V naši prestolnici se je pomudil romunski zuna-

nji minister nekoliko pri našem zunanjem ministru, ker so obiski romunskih zunanjih ministrov jugoslovanski vladi postali običaj.

Madžarski obisk v Berlinu. Madžarski ministrski predsednik grof Teleky in zunanji minister sta zaključila 2. maja svoj berlinski obisk. Po uradnih poročilih sta imela zastopnika Madžarske uspešne ter prijateljsko prisrčne razgovore s kanclerjem Hitlerjem, zunanjim ministrom Ribbentropom, maršalom Göringom in Hitlerjevimi namestnikom Hessom.

Poslanska zbornica na Madžarskem razpuščena. V madžarskem parlamentu je bil 4. maja prečitan ukaz regenta Horthyja, s katerim se razpušča sedanja poslanska zbornica, ker je potekla doba, za katero je bila izvoljena. Nove volitve bodo proti koncu maja.

Poveljnik nemške kopne vojske v Rimu in v Tripolitani. Vrhovni poveljnik nemške kopne vojske general Brauchitsch se je pripeljal koncem aprila s spremstvom vojaških svetovalcev v Rim. Nemški poveljnik je bil pri italijanskem kralju in cesarju in se je dolgo razgovarjal z Mussolinijem. Prvega maja se je odpeljal v letalu iz Rima v italijansko severnoafriško kolonijo Tripolis, kjer je imel važne sestanke z maršalom Balbom. Iz Tripolitani se je vrnil general zopet v Rim na posvet z italijanskim maršalom Badogliom in admiralom Cavagnarijem. Italijansko-nemški posveti se nanašajo na skupno na-

Kako pišejo ...

»Domovina« hoče ostati zvesta svojim tradicijam (izročilom) lažnivega liberalizma in jalovega naprednjaštva. To kaže v vsakem poskusu ocenjevanja dogodkov dnevne politike, zlasti pa v svojih tako zvanih prosvetnih stremljenjih. Misli namreč, da je tudi ona poklicana k temu, da širi prosveto med ljudstvom. Za naše ljudstvo pa bi bilo stokrat bolje, ako bi »Domovina« med njim ustavila izvrševanje svoje »kulturne« naloge. Njen kulturni

program namreč obstoja v objavljanju iz tujine vzetih kriminalnih romanov in po-vesti. Komaj odcvete taka kulturna cvetka na »Domovinih« gredah, že je vsajena druga in tej sledi tretja. Sad pa, ki ga rodijo takšne kulturne cvetke, se da presoditi po tem, da med mladino surovost in podivjanost ne pojema, temveč narašča ter da se je med njo zločinstvo strahotno razmahnilo. Da pa pride med na-